

"גזיטה ויבורצ'ה", 09.12.2008

מאת: אלכסנדרה קוזלובסקה

"הנבחרים" בגדאנסק

הן פולנים והן יהודים משוכנעים שלעמים שלהם יש תפקיד משיחי. הן אמנים פולנים והן אמנים ישראלים משתתפים בתערוכה "הנבחרים". פתיחת התערוכה היום במכון לאמנות עכשווית "ויספה" בגדאנסק.

מהי משיחיות בת זמננו? מי מבטיח לנו היום גאולה ואיך לזכות בה? איך נוצרים בזמננו נביאים, גיבורים וקדושים מעונים? – אלו רק חלק מהשאלות שתשובות עליהן ניתן לחפש במכון לאמנות עכשווית "ויספה" בגדאנסק. קבוצת אמנים פולנים וישראלים, וביניהם: אנה נייסטרוביץ' ולוקאש גוט, יואנה ראיקובסקה, ארתור ז'מייבסקי, גז'יגוז' קלאמן, תומאש קוזק, אבי מוגרבי, יוסי עטיה ואיתמר רוז, יעל ברתנא וקבוצת "סלה-מנקה", עסקה במונח משיחיות, במורשת שלו ובהשפעתו על פטריוטיות, תרבות ופילוסופיה.

יעל ברתנא. תמונה מהסרט "מארי-קושמארי".

הגיבור של הסרטון הוא סלבומיר שרקובסקי שקורא באצטדיון ריק ל-3 מיליון יהודים לחזור לפולין.

"עודדנו לחשיבה כיצד משתקפת המשיחיות – לא רק בהקשר היהודי-נוצרי – בפוליטיקה, חברה ותרבות. מעניין אותנו איך האמנויות הוויזואליות העכשוויות מעבירות ואיך הן דנות בחזונות של עם, לאום וארץ, כנאמנים למשימות שחרור, גאולה וחיזוק מדיני" – אומרות אנטה שילאק וגלית אילת, אוצרות התערוכה.

"הנבחרים" הוא פרויקט משותף של "ויספה" ושל המרכז הישראלי לאמנות דיגיטלית בחולון, שהוכן במסגרת שנת פולין בישראל 2008-2009, בשיתוף עם מכון אדם מיצקייביץ'. התערוכה הוצגה בפעם הראשונה (ספטמבר-נובמבר) בחולון בישראל. "המהדורה הגדאנסקאית שונה מהמהדורה הישראלית" – אומרת שילאק. כאן החלטנו לפזר דגשים באופן שונה. הבלטנו עבודות שקשורות למספנות גדאנסק, ערש-הולדתה של "סולידריות", תנועה פוליטית חשובה מאד, שגם חרטה על דגלה מסר של "גאולה", וכן עבודות שעוסקות בפטישיזציה של העבודה, תפקידם של פועל, אינטלקטואל ואמן. לזרם זה שייך, למשל, הווידיאו של תומאש קוזאק "אני לא פועל, אני רומנטיקן".

כשמדברים על "נבחרים" בזמננו: מהפכנים ומושיעי האנושות, שמוטלת על כתפיהם משימה גדולה, אסור לדלג על יוצריהן ועל המאמינים באידיאולוגיות שממלאות בזמננו את תפקיד הדת: מרקסיזם, קומוניזם, נאציזם. האם האמנים שמשתתפים בתערוכה הבחינו בעובדה שגני-העדן המוצעים ע"י הקומוניסטים והנאצים התבררו כ"גיהנום עלי אדמות"? "מאד לא רצינו שהפרויקט שהכנו יהיה "סגור" ויסתפק בהטפת מוסר" – מציינת שילאק. "מטרתנו היתה לדון בשאלה כיצד מתפקדת כיום מחשבה משיחית, כיצד היא משתקפת בתרבות, בפוליטיקה ובאמנות. יש פה גם ביקורת, כמובן, אבל לא מפיו של מישהו "מבחוץ" אלא ע"י מי שחי בתוך תרבות רוויה במשיחיות ומתמודד בעצמו עם מהותה.